

Stadsledningskontoret
Christina Schyberg
Epost: christina.schyberg@vasteras.se

Klimat- och näringslivsdepartementet

**Remissvar på promemorian "*Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen*"
KN2025/01529**

Västerås stad har givits möjlighet att inkomma med synpunkter på promemorian "*Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen*".

Västerås stads ställningstaganden:

- Positiv till översyn – Västerås stad är positiv till att en översyn av nationell fridlysning görs och ser lagstiftningen som ett viktigt verktyg för miljömål och artskydd.
- Tydlighet och rättssäkerhet – Kategoriseringen av arter måste bli tydlig, och dispenssystemet enkelt, snabbt och rättssäkert för att inte fördröja samhällsprojekt. Idag är handläggningstiderna på Länsstyrelsen för långa.
- Balans mellan skydd och markanvändning – Fler fridlysta arter stärker skyddet men kan försvåra drift och exploatering.
- Ekonomisk trygghet – Staden stödjer modell för ersättning till markägare vid ekonomiskt bortfall för att underlätta samarbete kring artskydd.
- Riktat och effektivt skydd – Fridlysning bör baseras på aktuell kunskap och riktas mot de mest hotade arterna för att skapa legitimitet och undvika onödiga restriktioner.

Ställningstaganden i övrigt

Västerås stad ställer sig positiv till att en revidering görs av den nationella fridlysningen och tackar för möjligheten att få lämna synpunkter för att utveckla ett välfungerande artskyddssystem.

Kommunen berörs av den nationella fridlysningen i egenskap av markägare, exploatör och samhällsplanerare. Kommunen har ett ansvar gentemot staten att bidra till att nationella miljömål uppfylls. Den nationella fridlysningen kan ses som ett verktyg för att uppfylla målen "Ett rikt växt- och djurliv", "God bebyggd miljö", "Levande skogar", "Ett rikt odlingslandskap" samt "Levande sjöar och vattendrag".

Det är dock svårt att bedöma hur de föreslagna förändringarna faller ut när kategoriseringen av fridlysta arter i olika skyddskategorier ännu inte är färdigställd. Kategoriseringen borde ha gjorts innan samrådet och bilagts promemorian.

Staden kan konstatera att om den nationella fridlysningen i fortsättningen kommer att utgå ifrån rödlistan kan det inte uteslutas att fler arter kan komma att omfattas av lagstiftningen. Det är i grunden positivt, då möjligheter att bevara livskraftiga populationer av arter ökar. Det kan dock inte uteslutas att detta kan göra den

kommunala driften och förvaltningen av grönområden och tätortsnära skogar svårare och mer tidskrävande.

Västerås stad ställer sig positiv till att möjligheterna stärks till ekonomisk ersättning vid eventuellt ekonomiskt bortfall i samband med fridlysningsåtgärder. För ändamålet bör det finnas en rättvis och fungerande ersättningsmodell som underlättar samverkan i artskyddsfrågor utan att skapa en alltför stor belastning på enskilda aktörer.

Förslaget att införa utökade undantag från förbuden i fridlysningsbestämmelserna för pågående markanvändning till exempel jord- och skogsbruk, eller när pågående markanvändning inom del av fastigheten avsevärt försvåras är enligt staden positivt ur ett markägarperspektiv. Det kan dock å andra sidan innebära att mindre hänsyn till nationellt fridlysta arter tas. Förlust av livsmiljö är den viktigaste faktorn för utdöende av en art på en plats och då saknar det betydelse om åtgärden som lett fram till detta varit avsiktlig eller ej.

Det är bra att fridlysning riktas mer specifikt mot de arter som verkligen behöver det, baserat på ett mer detaljerat och vetenskapligt underlag för att skapa mer trovärdighet gentemot markägare. På så sätt kan skyddet bli mer effektivt och målmedvetet, utan att det skapar onödiga restriktioner. Detta skulle underlätta i samhällsbyggnadsprocessen.

Förslaget att utöka möjligheterna till dispens från fridlysningsreglerna är positivt ur ett markägar- och exploateringsperspektiv. Vi ser behov av att dessa regler görs tydliga och tillgängliga. Dock ska inte dispensmöjligheterna vara så frikostiga att det urholkar intentionen med lagstiftningen. Det är också viktigt att processen för att ansöka om dispens är snabb och effektiv, så att den inte fördröjer viktiga samhällsprojekt som kan påverkas av artskydd. I dagsläget riskerar Länsstyrelsens långa handläggningstider att bromsa upp viktiga exploateringsprojekt.

Den långa handläggningstiden för dispensansökningar vad gäller mistel drabbar bygg- och skötselprojekt inom Västerås tätort och fördröjer till exempel borttagande av riskträd. Samtidigt har troligtvis fridlysningen av mistel bidragit till att dess population inom framför allt tätorten nu borde betraktas som livskraftig.

Att omformulera nuvarande nationella lagstiftningens skydd för bo eller växtplats till att även omfatta livsmiljöer för fortplantning innebär en harmonisering med EU-rätten. Detta innebär en förenkling som är positiv för förståelsen men kan också skapa utökade restriktioner på markanvändning.

Det skogsbruk som bedrivs på stadens mark är certifierat enligt PEFC vilket bland annat kräver att 5 % av arealen avsätts till naturvård, antingen som orörd eller med skötselåtgärder som gynnar naturvård. De fridlysta arterna bidrar till att kunna identifiera områden som är intressanta för naturvårdsavsättningar. Inom kommunens gränser så är det bombmurkla och orkidén knärot som kan begränsa möjligheterna till avverkning av något bestånd. I enstaka fall har förekomst av dessa har försvårat planerade skogsbruksåtgärder på den egenägda skogsarealen. Andra orkidéer som till exempel nattviol eller skogsnycklar har så spridd förekomst att deras populationer inte äventyras av enskilda skogsbruksåtgärder.

Tätortsnära grönområden med hög biologisk mångfald bidrar både med stödande och kulturella ekosystemtjänster. Förekomst av fridlysta arter förhöjer ytterligare områdenas attraktivitet som besöksmål.